

поширення та використання міжнародного досвіду у сфері прогнозування та експертної оцінки рівня ризику виникнення надзвичайних ситуацій, запобігання їм на потенційно небезпечних підприємствах, а також сприяння виконанню Україною зобов'язань за міжнародними договорами і угодами у галузі техногенно-екологічної безпеки [2]. Серед основних завдань даного центру є: 1) оцінка промислового ризику підприємств з використанням різноманітних методів, які застосовуються у світовому співтоваристві; 2) систематизація та класифікація промислових аварій, що сталися; 3) аналіз проблем страхування і компенсації збитків.

Таким чином, в Україні сьогодні екологічне страхування є пріоритетним напрямом розвитку національної екологічної економіки, що зумовлює потребу у формуванні як самого ринку послуг екологічного страхування, так і його інфраструктури. Для заснування та ефективного функціонування страхових компаній, здатних забезпечити надійний механізм страхування, надзвичайно важливим є розроблення та впровадження методик проведення оцінки ризиків та загроз, зумовлених експлуатацією екологічно небезпечних об'єктів, методів обчислення страхових тарифів відповідно до визначеного рівня ризику.

1. Закон України “Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року” від 21 грудня 2010 року № 2818-VI. 2. Постанова КМУ “Про Концепцію створення і діяльності Європейського центру техногенної безпеки (TESEC)” від 17 жовтня 1996 р. № 1259.

О.С. Вавричук

Тернопільський національний економічний університет

МЕХАНІЗМ ЗАЛУЧЕННЯ ПРИВАТНИХ ІНВЕСТИЦІЙ ДО РОЗВИТКУ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЇ ГАЛУЗІ

© Вавричук О.С., 2011

Житлово-комунальна галузь характеризується сьогодні застарілістю обладнання, яке надзвичайно високо затратне, вимагає частих ремонтів, не сприяє ефективному використанню ресурсів, енергозбереженню, та відсутністю коштів для фінансування оновлення, модернізації та реконструкції основних фондів, відновлення житлового фонду. За підрахунками експертів, для модернізації ЖКГ Україні необхідно 150 млрд. доларів – більше 100% ВВП України [1]. Реальним джерелом вирішення цих проблем можуть стати приватні інвестиції, як вітчизняні, так і іноземні.

Питання залучення інвестицій у ЖКГ сьогодні стало особливо актуальним, адже держава не в змозі забезпечити фінансування галузі, а власних ресурсів підприємств ЖКГ не вистачає. Дану проблему досліджували такі науковці, як Адамов Б.І., Гайко Є.Ю., Гесць В.М., Данилишин Б.М., Куценко В.І. та інші. Проте з огляду на ситуацію, яка сьогодні існує у сфері ЖКГ, можна стверджувати, що конкретного механізму залучення у галузь приватних інвестицій так і не розроблено.

Метою даної статті є обґрунтування ефективного механізму залучення приватних інвестицій до розвитку житлово-комунальної галузі.

У зарубіжній практиці під інвестиціями розуміють здебільшого вкладення для придбання цінних паперів. У вітчизняній практиці поняття інвестицій асоціюють з капітальними вкладеннями у відтворення основних фондів. Це зумовлено кризовим станом вітчизняних підприємств, в тому числі у сфері ЖКГ, де можливі інвестиції на підтримку діючих, але технічно відсталих виробничих фондів. За стабільної економіки всі інвестиції повинні бути водночас інноваціями [2, 8].

Відповідно до Закону України “Про інвестиційну діяльність”, інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект [3].

Таким чином, вкладаючи кошти в певний об'єкт інвестори, насамперед, розраховують на отримання прибутку. Проте, житлово-комунальне господарство є життєзабезпечуючою сферою, яка впливає на якість життя населення, здійснення господарської діяльності підприємствами, установами, організаціями. Специфіка даної галузі вимагає пошуку оптимального механізму залучення інвестицій, який би враховував соціальний характер господарства та створював сприятливі умови для приватних інвесторів.

Під механізмом залучення інвестицій ми розуміємо саме фінансовий механізм, який виступає засобом реалізації фінансової політики держави. На сьогодні в економічній літературі не має єдиного підходу до визначення фінансового механізму. Спробу узагальнити відомі визначення фінансового механізму, враховуючи сучасні умови розвитку економіки, зробив А. Данілов. Він погоджується з класичним визначенням фінансового механізму О. Василика, який дане поняття характеризує як комплекс спеціально розроблених і законодавчо закріплених в державі форм і методів створення і використання фінансових ресурсів для забезпечення економічного розвитку і соціальних потреб громадян. Тобто це методичні, організаційні та правові заходи, які регулюють фінансові відносини для досягнення визначених цілей. А призначення фінансового механізму зводиться до двох функцій – фінансового забезпечення і фінансового регулювання економічних і соціальних процесів у державі [4, 60-62].

З метою забезпечення розвитку житлово-комунальної галузі, підвищення якості комунальних послуг та максимального задоволення потреб споживачів, держава повинна удосконалити механізм залучення приватних інвестицій у ЖКГ.

Загалом, сфера ЖКГ є надзвичайно привабливою для бізнесу, оскільки попит на житлово-комунальні послуги буде завжди. Це дає змогу здійснювати надійні вкладення на довгий термін, навіть під незначні проценти. А тому інвесторам можна розраховувати на стабільні довготривалі прибутки. Залучення приватних інвесторів сприятиме створенню конкурентного середовища серед постачальників комунальних послуг.

Платою за входження на ринок ЖКГ для інвесторів на початковому етапі є високі ризики, зумовлені відсутністю довготривалих макроекономічних прогнозів, нестабільністю тарифної політики, довготривалим терміном окупності інвестиційних проектів, ризиками втрати інвестицій у зв'язку з непрозорою політикою місцевих органів влади. [5].

Таким чином, першочерговим завданням держави є зменшити наявні ризики з метою прискорення залучення приватного інвестора в галузь, а саме: врегулювання тарифної політики на середньо- та довгострокову перспективу, розробка проектів із залученням приватних інвесторів на конкурсних засадах, удосконалення законодавчої бази з питань захисту прав інвесторів, забезпечення рівних умов для всіх інвесторів.

На нашу думку, в сучасних умовах оптимальним механізмом буде залучення приватних інвестицій в рамках державно-приватного партнерства. Враховуючи вищевказане, при використанні механізму державно-приватного партнерства забезпечується основне призначення фінансового механізму – приватні інвестиції сприяють фінансовому забезпеченню ЖКГ необхідними ресурсами для модернізації основних фондів, відновлення об'єктів ЖКГ, і як наслідок підвищення якості наданих послуг, а роль держави зводиться до фінансового регулювання економічних і соціальних процесів у галузі. Інструментами та важелями фінансового регулювання держави, які стимулюватимуть чи, навпаки, стримуватимуть залучення інвестицій у галузь, зокрема, є податкові ставки та пільги, тарифи.

При цьому фінансові відносини регулюються законом України “Про державно-приватне партнерство”, який передбачає методичні, організаційні та правові заходи залучення приватного інвестора до розвитку житлово-комунальної галузі.

У рамках державно-приватного партнерства приватний інвестор може залучатися у формі надання консалтингових послуг, передачі в оренду, управління, концесію об'єктів ЖКГ, використання змішаних форм ДПП, утворення спільних підприємств тощо [6].

Механізм державно-приватного партнерства передбачає використання фінансових інструментів та фінансових методів, орієнтованих на поєднання бюджетних та приватних фінансових

ресурсів для досягнення спільних інвестиційних цілей. При цьому забезпечуються інтереси трьох сторін: інвесторів, держави і споживачів житлово-комунальних послуг.

Очевидно, що прихід приватних інвесторів не призведе до зниження тарифів для споживачів ЖКП, але можна розраховувати на якісні послуги: якісна вода, зменшення аварій, перебоїв у постачанні послуг, чисті під'їзди, благоустрій подвір'їв тощо.

1. Наталія Королевська: *Альтернатива підвищення тарифів ЖКГ – є.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.k-z.com.ua/14900> 2. Будюк Ю.Г. *Стратегія реалізації державної політики по залученню іноземних інвестицій в економіку України.* – К.: Фенікс, 2009. – 112 с. 3. Закон України “Про інвестиційну діяльність”: за станом на 12.03.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12> 4. Данилов А. Д. *Финансовый механизм социально-экономического развития государства в условиях экономической нестабильности: монография.* – К.: ООО “ДКС центр”, 2010. – 300 с. 5. Кузьмичев Б. *Что бизнес делает в ЖКХ // Финанс.* – 2004. – №40 (81). – 25-31 октября. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finansmag.ru/9467> 6. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства у житлово-комунальному господарстві”: за станом на 16.09.2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1184-2009-%F0>

П.І. Віблій, Р.В. Брень

Національний університет “Львівська політехніка”

ІНВЕСТИЦІЇ В ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВІ ГРУПИ – МЕХАНІЗМ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

© Віблій П.І., Брень Р.В., 2011

Фінансово-економічна криза 2008-2009 років в Україні призвела до ряду негативних наслідків: зменшення ВВП, гальмування промислового виробництва, збільшення тіньового сектору, відтік прямих іноземних інвестицій, занепад фінансового сектора тощо, що в свою чергу призвело до розбалансування економіки в цілому. Інвестиції завжди забезпечували стабільність економіки, вони вказували на те, що держава розвивається, її фінансовий стан є привабливий для вкладання коштів та може забезпечити отримання прибутків у майбутньому. Більшість інвестицій надходило у фінансовий сектор, оскільки він був достатньо привабливим завдяки значним темпам динаміки банківської діяльності. Та на даний момент можна спостерігати негативні зміни у цьому напрямку, тому держава повинна підтримати розвиток тих сфер діяльності, які були б інвестиційно привабливими, та дозволили мінімізувати ризик здійснення вкладень. Світовий досвід показує також, що подолання інвестиційної кризи можливе лише за умови концентрації капіталу – шляхом як злиття банків, так і створення об'єднань банків і промислових підприємств. ПФГ є найбільш вдалою організаційною формою управління внутрішніми інвестиціями.

Промислово-фінансові групи (ПФГ) – це диверсифіковані багатофункціональні структури, створені на основі об'єднання капіталів промислових підприємств, кредитно-фінансових установ та інших господарських суб'єктів з метою максимізації прибутку, підвищення ефективності виробничих і фінансових операцій, посилення конкурентоздатності на внутрішньому і зовнішньому ринках, зростання економічного потенціалу як усієї групи в цілому, так і кожного з її учасників. У сучасних умовах розвиток таких груп стає одним із основних напрямів розвитку світової економіки. Для прикладу наведемо найбільші неофіційні промислово-фінансові групи (НПФГ) в економіці України (табл. 1).